

emun

Euskara eta
berrikuntza soziala

ETXAURIko Udala
Ayuntamiento de **ETXAURI**

Sarbil: lurraldea, energia eta etorkizuna

1. SAIOAREN AKTA. 2026/04/14

2026ko apirilaren 15ean

e

Aurkibidea

1. SAIOAREN EZAUGARRIAK	3
2. SAIOAREN GARAPENA.....	3
2.1. KOKAPENA.....	3
2.2. PROZESUAREN TESTUINGURUA ETA ESPARRUA.....	4
2.3. ELKARRIZKETA ETA ARIKETA TALDEA	10
2.4. ITXIERA ETA HURRENGO PAUSOAK	13
2.5. SAIOAREN BALORAZIOA	13

1. SAIOAREN EZAUGARRIAK

Hauek izan dira saioaren datuak:

Eguna	2026ko apirilak 14, Etxauriko udaletxean
Ordutegia	18:00-20:00
Asistentzia	36 (15 emakume eta 21 gizon)
Saioaren bideratzaileak	Uxune Alustiza eta Mikeldi Zeberio (Emun)

2. SAIOAREN GARAPENA

2.1. KOKAPENA

Abiapuntua:

Sarbilen proiektu agro voltaikoa:
62 hektareako eta 40 MW-ko potentziako planta agrovoltaikoa.

Udalaren rola:

Herritarren eskaera entzunda, prozesu hau irekiko da herritarren ahotsa entzun eta horren arabera erabakia hartzeko.

Helburua:

"Etxauriren proposamena" sortzea: Udalak proiektuaren aurrean duen jarrera eta balizko alegazioak jartzeko dituen baldintzak definitzea.

Prozesuaren laburpena:

PROZESUAN ZEHAR ERANTZUNGO DUGUN GALDERA

"Zer baldintza eta berme ezarri behar ditu Etxauriko Udalak Sarbilgo proiekturako, gure ingurumena babesteko eta herritarren onura bermatzeko?"

2.2 PROZESUAREN TESTUINGURUA ETA ESPARRUA

Gaurko saioak honako alderdi hauek argitu nahi ditu:

- Lege eta eskumen esparrua
- Lurraldearen antolamendua
- Ingurumen bateragarritasuna
- Etxauribarreko energia-kontsumoari buruzko datuak

Hasierako planteamendua izan da gai horretan adituak diren pertsonak gonbidatzea gai horiei buruzko azalpen labur batzuk emateko, baina ezinezkoa izan da harremanetan jarri garen pertsonak gaurko saiora etortzeko prest egotea. Arrazoiak bat baino gehiago izan dira: nagusiak agenda kontuak izan dira, hala nola edukiak prestatzeko denbora gutxi edo egun zehatz honetan bertaratzeko ezintasuna; eta beste kasu batzuetan, pertsona horiek nolabait inplikaturik egon direla Sarbilen proiektuak egin duen urrats edo prozesu ezberdinetan.

Halakorik ezean, Emunek alderdi horiei buruzko informazio bilketa egin du Nafarroako Gobernuaren iturriak, tokiko erakundeak eta enpresa sustatzaileak aurkeztutako dokumentazioa erabiliz, eta aditu horietako batzuekin kontsultatu du hurrengo informazioa osatzeko.

Horregatik, arren eskatzen dizuegu informazio hau behar den zuhurtziaz irakurtzeko eta horietan egon daitezkeen akatsak edo zehaztasun ezak barkatzeko.

2.2.1. Lege- eta eskumen-esparrua

50 MW-tik beherako proiektua denez, baimena emateko eskumena Nafarroako Gobernuarena da.

Gaitasunak:

- **Nafarroako Gobernua:** organo substantiboa da. Baimena eman ala ez erabakitzen du, ingurumen inpaktuan eta energia legean oinarrituta.
- **Etxauriko Udala:** udalak eragina du Udal Planaren bidez (lurzoruaren erabilera) eta enpresa sustatzailearekin egindako akordioen bidez gizarte eta ingurumen baldintzak finkatzeko (argindarraren fakturan onurak, gizarte funtsak, etab.).
- **POT 3 (eremu zentrala):** Lurraldearen Antolamendurako Planak behartzen du proiektu horiek paisaian integratzea eta lurraldea ez zatikatzea modu atzerazinean.

4/2022 Foru Legea, Klima Aldaketari eta Energia Trantsizioari buruzkoa.

Laburpena:

- **Administrazio publikoen inplikazioa:** Nafarroako administrazio publikoek energia trantsizioa eta klima aldaketaren aurkako borroka sustatu eta bultzatu behar dituzte. Energia berriztagarrien instalazioen ezarpena sustatzeko betebeharra.
- **0 km energia eta subiranotasuna:** energia kontsumitzen den lekutik gertu ekoiztea sustatzen du legeak (sorkuntza banatua).
- **Herritarren parte-hartzea:** foru araudiak Tokiko Energia Komunitateak bultzatzen ditu eta horrelako proiektuek parte-hartze publiko eta komunitarioari atea irekitzea eskatzen du. Horrek esan nahi du legeak babesten duela herritarrek eta udalak gobernantza partekatua negoziatu ahal izatea, proiektuan inbertitu ahal izatea edo energia kontratuz baliatu ahal izatea prezio onuragarrietan.

- **Tokiko partaidetza duten sorkuntza berriztagarriko proiektuak (36. artikulua):** legeak behartzen du proiektu horiek gutxienez jabetzaren % 51 eskaintzea inguruko pertsona fisiko edo juridikoei (udalak, bizilagunak, kooperatibak), eta gutxienez %20ko partaidetza eraginkorra lortzea.
- **Lurzoru urbanizaezina:** Sarbil-Eguzki SLren proiektua "produktibitate ertaineko" lurretan kokatzen da. Nafarroako araudiak aukera ematen du lurzoru horietan instalazio fotovoltaiakoak jartzeko, betiere nekazaritzako produktibitate handikoak ez badira edo ingurumen babes bereziak ez badituzte.

Baimentzeko prozeduraren laburpena

- **Organo eskuduna:** 50 MW baino gutxiagoko proiektua denez, baimena Nafarroako Gobernuaren mende dago (berezi Industria, Trantsizio Ekologiko eta Enpresa Digitaleko Departamentuaren mende). 50MWtik gorakoa balitz, Espainiako Gobernuaren Ministerioaren (MITECO) mende egongo litzateke.
- **Egungo izapidea (informazio publikoa):** herritarrek eta eragindako udalek (Etxauri, Oltza zendea eta Orkoiien) alegazioak aurkezteko fasean dago prozesua. Nafarroako Gobernuak ere txostenak eskatzen dizkie beste departamentu batzuei, hala nola Ingurumen Sailari.
- **Proiektuaren funtsezko ebaluazioak:** prozesu honetan, proiektuaren bideragarritasuna aztertzen da bi alderdi nagusitatik:
  - **Ingurumen inpaktuaren ebaluazioa:** kokapenaren alternatibak eta inpaktu ekologikoa aztertzen ditu (fauna, flora, lurzorua, ura, paisaia), eta beharrezkoak diren prebentzio edo konpentsazio neurriak ezartzen ditu.
  - **Hirigintza bateragarritasuna:** lurzoruaren erabilera lurzoru urbanizaezin gisa baimendu daitekeen egiaztatzen du, Lurralde Antolamendurako Planarekin (POT 3) eta Etxauriko Udal Plan Orokorrarekin kontrastatuz.
- **Azken urratsa (Obra Lizentzia):** proiektuak fase horiek guztiak gainditzen baditu eta Nafarroako Gobernuak baimen administratiboa ematen badio, Etxauriko Udalari pasatuko zaio. Udal honek obra lizentzia izapidetuko du, eta prozesu arautu horretan lizentzia ematera behartuta dago, proiektuak lege eta udal araudi guztia betetzen badu.

2.2.2. Lurralde-antolamendua

Lurraldearen Antolamendurako Planak

Bost daude Nafarroa osorako. Kasu honetan, aztergai duguna LAP 3 da, Erdialdeko Eremua. Lurzorua ordenatu eta Iruñerriko metropoli-hazkundera kudeatu nahi du, lurralde oreka eta landa paisaia hautsi gabe.

1. Paisaia integratzea:

Integratzeak ez du esan nahi proiektua ikusezina denik (ezinezkoa da 62 hektarea ezkutatzea), baizik eta ez duela hausten Etxauriko eta Sarbil mendiko inguruaren harmonia bisuala. LAP 3k hiru integrazio maila ezartzen ditu:

- **Egokitzapen topografikoa:** plakek ez dute lur mugimendu edo lur berdinketa handirik egitera behartu behar. Lurraren malda "jarraitu" behar dute. Plakak jartzeko mendi hegal bati puska bat kendu behar bazaio, ez dago integratzeorik.
- **Irizpide kromatikoa eta testurazkoa:** helburua da distirak saihestea (beira anti-islatazaila) eta egitura metalikoek ibarreko okre eta berdeekin bortizki kontrastatzen ez duten tonuak izatea.
- **Landare pantaila "adimendunak":** ez da nahikoa altzifreen ilara bat landatzea (tokiko paisaiatik kanpokoak dira). LAP 3k forma irregularreko espezie autoktonoak erabiltzea eskatzen du (arteak, erkametzak, tokiko zuhaixkak), banaketa naturala eman dezan eta ez hesi industrial bat.

2. Lurraldea ez zatikatzea: iragazkortasunaren kontzeptua

Hori da punturik teknikoena, baina faunarentzat eta nekazaritzarentzat garrantzitsua. Zatikatzea hesi gaindiezina sortzea da. LAP 3k saihestu nahi du lurraldea *Gruyère* gazta bihurtzea, bizidunak igaro ezin diren zuloz betea.

Zatiketa ekologikoa: Sarbil mendia Iruñerriaren eta mendebaldeko mendilerroen arteko lotura da.

- **Korridore biologikoak:** animaliek (orkatzak, basurdeak, baina baita intsektuak eta narrastiak ere) mugitu egin behar dute elikatze eta ugaltzeko.
- **LAP 3ren muga:** proiektuak ezin ditu korridore horiek moztu. Horregatik, instalazioaren hesiak zinegetikoak izan behar dira (zulo handiak izan behar dituzte behean, fauna txikia igaro dadin), eta biodibertsitate korridoreak egon behar dira, proiektuaren sektoreen artean plakarik gabekoak.

Nekazaritza eta gizarte zatiketa: proiektuak ez ditu ondoko nekazaritza lursailak isolatu behar. Mahasti batera edo olibadi batera iristeko nekazari batek 5 kilometroko itzulinguru bat egin behar badu plakek bide tradizionala blokeatzen dutelako, lurraldea zatitu egin da. LAP 3k bide publikoen eta zortasunen sarea mantentzera behartzen du.

3. Zer esan nahi du atzeraezinak? Itzultzeko eskubidea

Araudiak eskatzen du inpaktua ez izatea betiko. Proiektu bat atzeraezintzat ez jotzeko, honako hauek bete behar ditu:

- **Zimendatutako zimenduak:** hormigoizko zapata handiak egin beharrea (lurraren profila betiko txikitzen dutenak), plaken zutoinak zuzenean lurraan iltzatzen dira. Horrela, kentzen diren egunean, 25-30 urte barru, atera egiten dira eta lurrak bizirik jarraitzen du.
- **Desegiteko plana:** pertsona edo enpresa sustatzaileak abal ekonomiko bat (fidantza bat) jarri behar du Nafarroako Gobernuan. Enpresak porrot egiten bada edo proiektua amaitzen bada, diru horrek ziurtatzen du azken torlojuraino kenduko dela eta jatorrizko landaredia berreskuratuko dela.

- **Horizontea mantentzea:** ezin da harekin lotutako eraikinik eraiki (azpiestazioak, biltegiak) lurraren silueta modu iraunkorrean aldatzen duenik.

2.2.3. Ingurumen-bateragarritasuna

Ingurumen Inpaktuaren Azterlana (IIA) ez da asmo onen laburpen bat, baizik eta araudi oso zorrotz batek araututako dokumentu tekniko bat. Zein legek arautzen ditu ingurumen inpaktuaren txostenak? Nafarroan, lege esparrua bikoitza eta oso zorrotza da:

- Estatuan: 21/2013 Legea, Ingurumen Ebaluazioari buruzkoa. Espainia osoko oinarrizko araua da.
- Autonomia erkidegoan: 17/2020 Foru Legea, Nafarroako Ingurumen Ebaluazioari buruzkoa.

Ezin da proiekturik eraikitzen hasi aldeko ingurumen inpaktuaren adierazpenik gabe. Enpresaren dokumentua lehen pieza baino ez da; Nafarroako Gobernuak erabakitzen du azkenean proiektua onargarria den ala ez alegazioak aztertu ondoren.

IIA batek aztertzen dituen 7 funtsezko puntuak

1. **Proiektuaren deskribapena:** xehetasun teknikoak (plaken kokapena, zangak, linea elektrikoak eta azpiestazioak).
2. **Alternatiben azterketa:** derrigorrezkoa da enpresak azaltzea zer beste kokapen baloratu zituen eta zergatik aukeratu zuen Etxauri. Frogatu behar du aukeratutakoa dela ingurumen inpaktu txikiena duena ("0 alternatiba": zer gertatuko litzateke ezer egiten ez bada?).
3. **Ingurumen inbentarioa:** eremuaren egungo egoeraren "eskanerra": fauna (hegaztiak, ugaztunak), flora, geologia, lurzoruak, ura eta ondare kulturala (aztarnategi arkeologikoak edo bide historikoak).
4. **Inpaktuen identifikazioa eta balorazioa:** aurreikusi zer gertatuko den obran (zarata, hautsa) eta funtzionamenduan (erreflexuak, habitata galtzea).
5. **Prebentzio, zuzenketa eta konpentsazio neurriak:**
  - Prebentziozkoak: kaltea saihestea (adibidez, ugalketa garaian sastrakak ez garbitzea).
  - Zuzentzaileak: kaltea arintzea (adibidez, plakak estaltzeko heskaiak landatzea).
  - Konpentsaziozkoak: ezinbesteko kalte bat badago, inguruneari zerbait "itzultzea" (adibidez, beste leku batean anfibioentzako putzu bat sortzea).
6. **Ingurumena Zaintzeko Programa (IZP):** nola erakutsiko dio enpresak Nafarroako Gobernuari, urtez urte, agindutakoa betetzen ari dela.
7. **Laburpen eragilea (ez-teknikoa):** dokumentu labur bat, hizkera errazean, edozein herritarrek aditu izan gabe uler dezan.

Zer da bateragarritasun agrovoltaikoa?

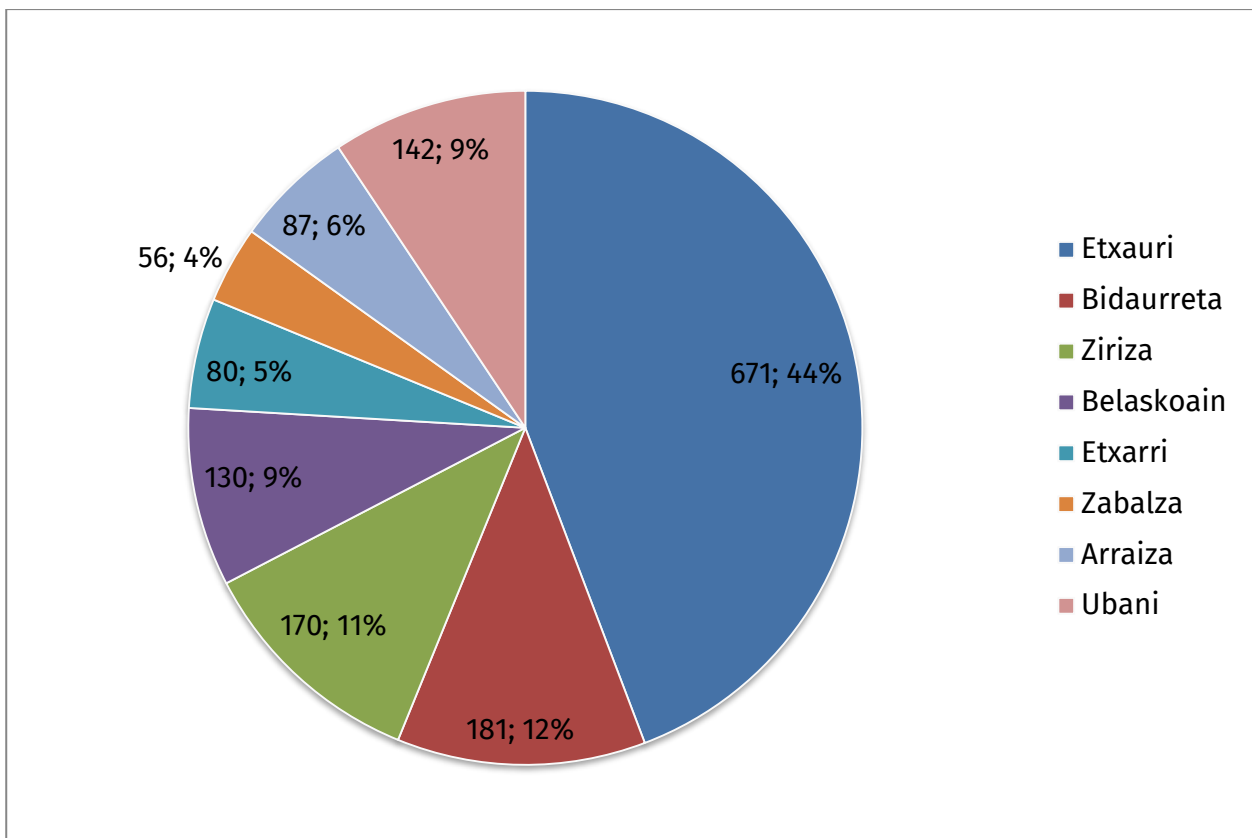
Eredu horren helburua da lurzoruak berak energia sortzeko balio izatea eta, aldi berean, nekazaritza edo abeltzaintza erabilerari eustea.

Ezaugarria	Eguzki-energia Fotovoltaiko Arrunta (Tradizionala)	Proiektu Agroboltoaikoa (Proposatua)
Lurraren Erabilera	Energiarako bakarrik. Nekazaritza erabilera ezabatzen da.	Erabilera partekatua. Energia eta nekazaritza/abelazkuntza elkar-bizi dira.
Egiturak	Baxuak eta trinkoak, plakak maximizatzeko.	Garaiagoak edo tartekatuagoak, abereen/makineriaren igarotzea ahalbidetzeko.
Landaredia	Kendu edo kontrolatu ohi da herbizidaz/sega-lanaz.	Abereentzako bazka gisa edo itzalpeko laborantza gisa mantentzen da.
Nekazaritza-onura	Ezer ere ez (nekazariak lurra lantzeari uzten dio).	Plakak abereei itzala ematen diete eta lurzoruko uraren lurrunketa murrizten dute.

2.2.4. Etxauriko haraneko energia-kontsumoari buruzko datuak

Biztanleak: Zenbat pertsona bizi dira Etxauribarren?

Etxauriko harana 8 udalerrik osatzen dute. 2025/2026ko erroldako datuen arabera, ibarreko biztanleria, guztira, 1.517 biztanlekoa da. Honela banatzen dira:

2. Ibarreko energia kontsumoa eta estaldura

Kontsumoa kalkulatzeko, Nafarroako 2024/2025 Energia Balantzea eta Foru Komunitateko biztanleko batez besteko kontsumoa erabil litezke. Baina Lizarraldeko Tokiko Garapen Parte-hartzaileko Estrategiaren datuak erabiltzea Nafarroako batez bestekoa erabiltzea baino

askoz ere zehatzagoa da. Lizarraldeak, Etxauribarrek bezala, herri txikien egitura du, nekazaritza baliotsua (gerezia bezala) eta errepide bidezko garraioarekiko mendekotasuna.

- Lizarraldea erreferentziatzen hartzen badugu, energia kontsumoa (etxeke elektrizitatea, industria eta garraioa barne) **biztanleko 18,27 MWh ingurukoa da urtean**. Hori gure populazioarekin biderkatzen badugu, Etxauribar osoak **urtean 27.715,59 MWh** kontsumitzen ditu guztira.
- Nafarroako energia kontsumoaren batez bestekoa **32 MWh-koa da biztanleko**. Gure populazioarekin biderkatuz, Etxauribarrek **urtean 48.544 MWh** kontsumitzen ditu guztira.

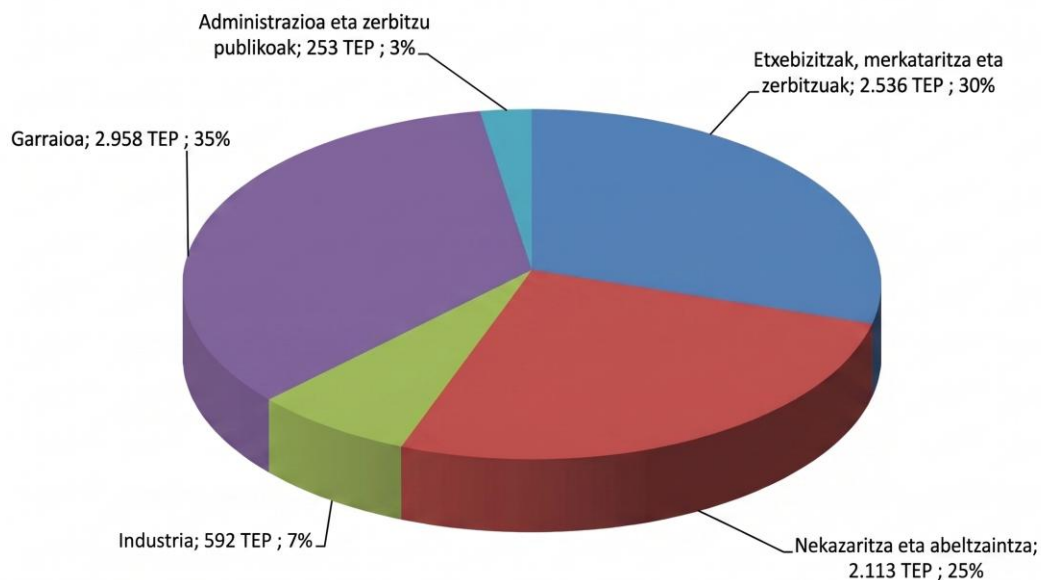
Sarbilen ekoizpena:

- Instalaturako potentzia: 43,8 MWp (puntako megawatt).
- Urteko ekoizpen zenbatetsia: Pirinea Desarrollo Rural S.L.k sustatzailearentzat egindako azterlanaren arabera, instalazioak gutxi gorabehera 1.455 kWh ekoitziko ditu instalaturako kW bakoitzeko.
- Kalkulua guztira: 63.700 MWh urtean.

% 56,5 eta % 23,7ko soberakinak, hurrenez hurren.

Energia kontsumoan, gure etxeetako argia ez ezik, gure furgoneta eta traktoreetako gasolioa, autoak, tokiko enpresa txikiek kontsumitzen duten energia, nekazaritza eta udal zerbitzuak (argiak, ponpaketa) ere gehitzen dira.

Proiektuaren estaldura datua benetakoa izan dadin, ibarrak, adibidez, bere garraio guztia (gasolioa) eta bere berokuntza guztia (gas/egur galdarak) elektrifikatu beharko lituzke.

1. grafikoa. Bukaerako energia-kontsumoa sektoreka Etxauribarren 2024an (TEP eta %), Nafarroako Alkateen Ituneko datuak.

2.3. ELKARRIZKETA ETA ARIKETA TALDEA

Jasotako informazioa kontuan hartuta, parte hartzaileak taldetan banatu dira, ingurumenerako eta ibarrean bizi diren pertsonentzat dauden arriskuen eta aukeren arabera egoera aztertzeko.

Hau da ekitaldiko emaitza:

1. INGURUMENAREN BABESA

AUKERAK

- Erregai fosilen aurrean energia alternatiboak bultzatzen ditu.
- Klima aldaketaren testuingurua, deskarbonizazio premiarekin.
- Erregai fosilen ekoizpena/erabilera murriztea energia berriztagarriarekin.
- Lur ez-produktiboa nekazaritzako lur produktibo bihurtzea.
- Oso positiboa da irabazitako bizikidetzeta eta eguzki-ekoizpena.
- Ez da sarbide berririk egin behar.
- Sustatzaileak ekologikoki sinesgarria den ibilbidea (40+).
- 0 Km e-.
- Klima aldaketaren aurkako borroka.
- Subiranotasun energetikoa- -> Parte hartzea

ARRISKUAK

- Habitaten eta espezieen gaineko inpaktuak.
- Akuiferoak kutsatzeko arriskuak.
- Inpaktu bisuala.
- Sute arriskua handitzen du.
- Plaken inguruneko tenperaturaren igoera.
- Ez dago beste kokapenik hainbat lursail egokiren inguruan, ez du alternatiben azterketarik.
- Ingurumen inpaktu larria maila guztietan.
- Kokatuta dagoen naturgunerako gaindimentsionatutako proiektua.
- Nahikoa fidantzarekin estali gabe uzteko arriskua.
- Legeak ez betetzea eraikitzerakoan (etengabeko jarraipena).
- Faunaren arriskuak saihestea.
- Proiektuaren drainatzea, ados al zaude topografiarekin?
- Konpentsazio neurriak ziurtatzea.
- Linea elektrikoak lurperatu direla baieztatzea.
- Plakak sartzearen eta hesiaren hormigoitzearen arteko kontraesana.
- Azpitoluetako teknikariekiko kezka (Malsotentsioa/Tentsio ertaina)

2. HERRITARRENTZAKO ONURAK

AUKERAK

- Enpresa sustatzailearentzako onura.
- Oro har, erregai fosilekiko mendekotasun txikiagoa.
- Energia elektrikoaren merkatzea.
- Inbertitzaileek onura ekonomikoren bat lortuko dute.
- Proiektu publikoen eztabaida eskola.
- Inbertsio partikularra egiteko aukera.
- Elektrizitatea merkatzea.
- Aparteko diru sarrerak udalarentzat eta zeharka herritarrentzat
- Ibarrean energia aurreztea.
- Garapen industrialerako aukerak.
- Haranerako haragi ekologikoa kontsumitzeko abantaila ekonomikoak.
- Partaidetzarako % publiko bat ziurtatzea.
- Legearen aukera aprobetxatzea

ARRISKUAK

- Polemika eta banaketa soziala herrian.
- Merkaturatzailearen baldintzatzaileak edo bezeroak lotuta mantentzen dituen kontratu zurrunak.
- Gatazkak konfrontazio handiagoa ekar dezala, bizilagunen artean.
- Finantzetak ez du parte hartzea bermatzen.
- % 51ko eskaintza gehienbat publikoa?? -> Ez dago erabakitzeke ahalmenik

3. BESTELAKOAK

AUKERAK

- Ingurumen kontzientzia sustatzen laguntzen du
- Plakak hobeak dira eolikoak baino, tokiko enpresa sustatzailea da, ez atzerriko talde handia.
- Nekazaritza eta abeltzaintzako enpresaren onura.

ARRISKUAK

- Proiektuak ez ditu "agro voltaikoa" izendatzeko baldintzak betetzen.
- Adituen informaziorik eza.
- Zein da udalaren jarrera proiektu honen aurrean?
- Agrovoltaikoa edo fotovoltaikoa?? Sustatzaileak bakarrik zehazten du

2.4. ITXIERA ETA HURRENGO PAUSOAK

Saioa amaitzeko, talde guztiak bateratu ditugu, eta parte hartzaileen inplikazioa eta saioan zehar izandako jarrera eskertu ditugu. Hurrengo saioan (apirilaren 22an), prozesu parte hartzailearen esparruan beren jarrera adierazteko borondatea duten alde inplikatuaren ikuspegiak izango ditugu, eta gaiaren azterketa kolektiboan sakontzen jarraituko dugu.

2.5. SAIOAREN BALORAZIOA

12 pertsonak erantzun dute balorazio galdetegia. Hauek dira emaitzak.

Baloratu 1etik 10era ondokoak:

Saioaren antolaketa	8.5
Landutako edukiak	7
Erabilitako metodologia	8.2
Saioaren gidaritza eta dinamizazio lanak	8.3
Saioan egon den giroa	8.1
Balorazio orokorra	8

Zerbait gehiago gehitu nahi zenuke?:

- "Gustura parte hartu dut, baina planteamendua guztiz udalak hartu duen bidea/apustuaren bidetik doa eta hori ez dut gustuko. Faltan sumatu dut udalari proiektuaren aurkako alegazioak egitearen AUKERA behintzat planteatzea".
- "Informacion un poco justa".
- "Faltaban personas expertas".
- "Faltaban personas expertas".
- "Edukian adituen gabezia, ulergarria dena, dena den. Eskerrik asko".
- "Expertos?".
- "La falta de Expertos/as"
- "Animo!!".